

Kredsformand Jytte Westers tale til beretningen

Kære sygeplejersker – kære gæster

”Kom ud, og vis, hvad I er værd”, som PerleFar lige har sunget – det skal jeg love for, at vi fik gjort under overenskomstforhandlingerne for kommuner, regioner og stat her i foråret.

De nordjyske politikere kunne stort set ikke holde møder uden at blive mødt af deres ansatte og de faglige organisationer – vi mindede dem i fællesskab om, at vi stod sammen for at få en løsning for alle. Det var fantastisk at opleve sådan et engagement. Stor ros til jer alle for at møde op – både medlemmer, tillidsrepræsentanter og fællestillidsrepræsentanter – tak for jeres utrættelige indsats.

Vi kom ikke i konflikt. Heldigvis lykkedes det at opnå et resultat. Men OK18 vil blive husket som de overenskomstforhandlinger, hvor vi stod sammen. I stedet for at lade arbejdsgiverne spille os ud mod hinanden skabte vi et sammenhold på tværs af fag – med pædagogerne, politiet, 3F’erne, FOA-folkene, lærerne, HK’erne og alle de andre offentligt ansatte. Fællesskabets styrke gjorde, at arbejdsgiverne måtte give mere, end de havde regnet med – for sammen er vi stærke.

Et eksempel på fællesskabet var, da vi spurgte de andre organisationer, om de ville hjælpe os med en aktion foran Regionshuset – her sagde de ja uden at tøve. Selv om vi sygeplejersker er den største faggruppe i regionen, så mødte HK’erne og 3F’erne talstærkt op. De ville gerne fællesskabet.

Sammenholdet fortsætter. Den 1. januar bliver FTF og LO slået sammen i en ny hovedorganisation – vi kommer alle med i et nyt fællesskab. I stedet for at hænge os i knaster og forskelligheder, skal vi fokusere på, hvor meget vi kan rykke ved at være SÅ mange, der holder sammen – og kæmper for det samme. Et stærkt fællesskab er helt afgørende, og det skal vi værne om.

FTF- og LO-organisationerne vil ikke være fremmede for hinanden i det nye fællesskab her i Nordjylland. Vi har allerede tradition for at arbejde sammen – eksempelvis når vi hvert år holder løntjek-kampagne. Det gør vi igen næste måned under overskriften: Husk, at tjekke din lønseddel.

For det er vigtigt at tjekke sin lønseddel. Flere end hver tredje sygeplejerske har fejl på sin lønseddel, og der er potentielt mange penge at hente. I begyndelsen af året hjalp vi eksempelvis otte kommunale sygeplejersker med at få næsten 200.000 kroner tilsammen – de var indplaceret på et for lavt løntrin og fik hverken tillæg for aften- eller weekendvagter. Så husk: Hvis der er noget, I ikke forstår på jeres lønseddel, så gå til tillidsrepræsentanten - eller kontakt kredskontoret. Der er ingen grund til at snyde sig selv for den løn, man har tjent og har krav på.

Vi står desværre også over for et omfattende problem med sygeplejerskemangel. Eksempelvis har sygehuset i Thisted måttet lukke syv sengepladser på den medicinske afdeling, fordi de ikke kan få ansat de sygeplejersker, der er behov for. Andre steder er der kun én ansøger til opslåede stillinger – og i 2025 vil vi på landsplan mangle 6.600 sygeplejersker. Det problem er vi nødt til at tage hånd om NU.

Arbejdsgiverne skal fastansætte frem for at bruge vikarer. Uanset hvor kompetent en vikar er, er en vikar ikke det samme som en fastansat sygeplejerske. De fastansatte kender arbejdspladsen, borgerne, patienterne, kollegerne, arbejdsopgaverne og alle rutinerne til fingerspidserne. Med en fastansat får man mere for pengene og en højere kvalitet til alles fordel.

Hvis sygeplejersker skal kunne holde til – og have lyst til – at blive på arbejdsmarkedet, er der brug for fleksibilitet på arbejdspladserne. Nogen kan ikke få familielivet til at hænge sammen med mange

aftenvagter, men vil måske gerne have weekendvagter – for andre er det omvendt. Stive og ubøjelige regler får dygtige og erfarne sygeplejersker til at søge væk.

Arbejdsgiverne skal også tilbyde stillinger på fuld tid til de sygeplejersker, der ønsker det. I en tid med mangel på sygeplejersker er det hovedløst, at en sygeplejerske kun kan få deltid, hvis hun helst vil arbejde på fuld tid. En ny undersøgelse fra vores hovedorganisation FTF viser, at hver femte deltidsansatte gerne vil arbejde mere.

Jeg håber, at vi i fællesskab, inden aftenen er omme, får samlet en masse konstruktive forslag og idéer til, hvordan sygeplejerskemanglen kan løses.

For det lønner sig at være konstruktiv. Det har vi bl.a. kunnet se, da vi blev inviteret med til regionens budgetseminar i august. Her gav vi politikerne konkrete forslag til, hvad de kunne gøre med næste års budget for at være med til at skabe et mere rummeligt og robust sundhedsvæsen. Det gav pote. Da budgettet blev vedtaget, bar det tydeligt præg af, at politikerne havde lyttet til flere af vores forslag: Der er sat penge af til særligt nødlidende afdelinger, til psykiatrien samt til et styrket samarbejde mellem region og kommuner med brobyggersygeplejersker. Hvis vi havde brugt mødet på udelukkende at fortælle politikerne, hvor skidt det står til på flere afdelinger frem for at give dem løsningsforslag, så tror jeg ikke, vi havde opnået samme resultat.

Selv om økonomien i regionen og kommunerne er meget stram, så synes jeg trods alt, at vi ikke er blevet lige så hårdt ramt under disse budgetforhandlinger, som vi kunne have frygtet – især når man ser på flere af de andre landsdele. Men Mariagerfjord Kommune, som har skullet finde 123 millioner kroner, og Regionshospital Nordjylland, som både skal indhente et overforbrug på små 50 millioner og samtidig bliver ramt af regionens omprioriteringer, er desværre undtagelserne. Så mange millioner kan ikke findes, uden det får konsekvenser for kvaliteten af sygeplejen, for patientsikkerheden og for medarbejderne.

Ligesom med regionen går vi også i dialog med kommunerne. Vi har bl.a. taget initiativ til en fælles temadag til december om kompleksitet i den kommunale sygepleje, hvor tillidsvalgte, borgmestre, ledere, embedsmænd m.fl. bliver inviteret. Der er i år udkommet en rapport fra Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd (VIVE), som netop har undersøgt kompleksiteten i den kommunale sygepleje. Den viser bl.a., at det mest komplekse for sygeplejersker ikke så meget er de specialiserede pleje- og behandlingsopgaver som f.eks. dræn, pumper og IV-behandling til borgere i hjemmet eller arbejdet med socialt udsatte. Det mest komplekse er derimod, at der er mange aktører involveret i den enkelte borger og uklarhed i forhold til dokumentation, ansvar og arbejdsgange – både internt i den enkelte kommune og mellem sygehus og hjemmesygepleje.

Vi kan ikke løse det problem alene – og det kan lederne og politikerne heller ikke. Men ved at sætte os sammen – også på tværs af kommuner og region – og udveksle og samle idéer, så kan vi tage et skridt i den rigtige retning. I den forbindelse vil jeg opfordre politikerne til at involvere de, der ved allermost om sundhedsområdet – dvs. de ansatte – når de i løbet af de næste måneder skal indgå nye sundhedsaftaler.

Generelt er arbejdet i kommunerne i en rivende udvikling. Flere og flere opgaver bliver flyttet fra regionen, og nye kommunale funktioner kommer til - bl.a. akutfunktionen. Siden årsskiftet har det været lovpligtigt for alle kommuner at have et akuttilbud med akutsygeplejersker hele døgnet alle årets dage. Med de mange nye opgaver til de kommunale sygeplejersker er det meget positivt, at vi fra december i år får en ny specialuddannelse i borgernær sygepleje – en uddannelse vi i Dansk Sygeplejeråd har lagt et stort arbejde i at få oprettet.

Vi ved på nuværende tidspunkt, at mindst én nordjysk kommune ikke har fundet det nødvendigt at sende hjemmesygeplejersker på uddannelsen, mens eksempelvis Aalborg Kommune har som mål, at 90% af hjemmesygeplejerskerne over tid skal have uddannelsen. Med mere syge borgere i eget hjem og

en øget forventning om, at kommunerne forebygger indlæggelser, er det helt nødvendigt, at politikerne og lederne prioriterer uddannelsen. Der skal investeres i uddannelse, så sygeplejersker får de nødvendige kompetencer til at varetage de nye komplicerede pleje- og behandlingsopgaver.

I lægekonsultationer og klinikker får sygeplejerskerne også nye arbejdsopgaver og står mere i front. Med manglen på praktiserende læger – især i flere nordjyske kommuner – bliver der brug for sygeplejersker med flere kompetencer, så her er det også oplagt at specialuddanne sygeplejersker i borgernær sygepleje.

Endnu en uddannelse er efter hårdt slid ved at se dagens lys. Til efteråret 2019 får vi en APN-uddannelse, som på dansk står for 'Avanceret klinisk sygepleje'. Sammen med bl.a. Aalborg Kommune arbejder vi på, at de kommende APN-sygeplejersker skal have en vis ordinationsret. Hvis sygeplejersker er specialuddannede og har en afgrænset ordinationsret, vil det give en bedre kvalitet i pleje og behandling af patienter og borgere - og samtidig være med til at afhjælpe lægemanglen. Målet er at få løftet praksis med såvel forskning som evidens – og ikke mindst at sygeplejersker med den uddannelse selvstændigt kan vurdere, diagnosticere og behandle inden for et afgrænset område.

I Nordjylland er flere sygeplejersker – uden specialuddannelse som sundhedsplejerske – ansat i sundhedsplejerskestillinger. Det er paradoksalt, at kommunerne med den ene hånd søger Sundhedsstyrelsen om dispensation til at ansætte sygeplejersker, fordi der ikke er nok sundhedsplejersker, mens de med den anden hånd ikke opretter nok uddannelsespladser, så der kan blive uddannet flere sundhedsplejersker. Det må høre op. Der er brug for mere uddannelse og flere sundhedsplejersker.

Så hvordan får vi arbejdsgiverne til at indse og prioritere, at det er helt nødvendigt, at sygeplejersker får efter- og videreuddannelse?

Da vi sidste år var samlet til generalforsamling, talte vi bl.a. om, hvordan nyuddannede og nyansatte bliver taget imod ude på arbejdspladserne. Der havde været flere grelle eksempler på nyuddannede, der ville søge væk fra faget, fordi de var blevet kastet ud i arbejdet uden ordentlig introduktion eller støtte – samtidig med at de blev mødt af et helt urimeligt arbejdspress. Der er stadig mange problemer, men i kredsbestyrelsen fornemmer vi en udvikling i den positive retning. Vi ringer til de nyuddannede cirka tre måneder efter, de har fået deres nål, og da vi ringede sidste måned, var der flere, som havde mentorordninger og flere havde været på introduktionsforløb.

Det er en problemstilling, vi sammen med tillids- og fællestillidsrepræsentanterne har sat på dagsordenen, og vi har taget fat i ledere og politikere. Hvis der ikke bliver sat tid af til, at nyuddannede kommer godt i gang med arbejdet, kan det medføre fatale fejl og tage modet fra de nye sygeplejersker, så de helt dropper sygeplejefaget. Vi ved, at hver syvende nyuddannede sygeplejerske sygemeldes pga. det psykiske arbejdsmiljø. Derfor skal vi i fællesskab insistere på, at der skal være plads til at være ny i job. Desværre hører vi, at nogle arbejdsgivere råder til, at nyuddannede accepterer ansættelse på deltid med den begrundelse, at det kan være for hårdt for nyuddannede at være på fuld tid. Det er noget af en falliterklæring fra arbejdsgivernes side.

Vi er heldige at have SLS – De Sygeplejestuderendes Landssammenslutning – som arbejder ihærdigt på at sikre, at sygeplejestuderende får gode og lærerige kliniske ophold under uddannelsen, men er der for travlt, kan man ikke tage ordentlig hånd om de studerende, og så lærer de ikke nok.

Kan vi i aften samle nogen bud på, hvordan der kan skabes bedre rammer for de nyuddannede og nyansatte – for ikke at glemme de studerende, når de er ude i klinik?

Forhåbentlig husker I alle at gå til jeres tillidsrepræsentant, når I har brug for hjælp – eller hvis I søger en ny stilling. Vi ser desværre alt for tit, at sygeplejersker siger ja til en ny stilling uden først at have aftalt løn og arbejdsvilkår – og det er rigtig svært at forhandle på bagkant. Derfor vil jeg opfordre jer alle til at

tale med tillidsrepræsentanten og vente med at sige ja til et nyt job eller en ny funktion, indtil lønnen og vilkårene er forhandlet på plads. Vær en god kollega, og mind jeres arbejdsfæller om det samme. I Morsø Kommune har vi et godt eksempel på, hvad vi kan få ud af at have is i maven og vente med at sige ja. Da sygeplejerskerne skulle være akutsygeplejersker, var den oprindelige melding, at de ikke ville få mere i løn. Men med støtte fra deres fællestillidsrepræsentant og kreds-kontoret ventede de med at sige ja og endte med et årligt tillæg hver på 10.000 kroner.

Flere arbejdspladser lægger ansættelsessamtaler i slutningen af måneden, så ansøgerne bliver presset til at takke ja til en stilling, uden at der er ordentlig tid til at forhandle. Det er ikke rimeligt over for ansøgerne. Vores tillidsrepræsentanter presser på for, at samtalerne fremover ligger tidligere på måneden. Oplever I det modsatte, så gør arbejdsgiveren og os opmærksom på problemet.

Om et par dage holder vi igen arbejdsmiljødøgn. Her vil jeg og resten af kredsbestyrelsen på et døgn besøge 24 forskellige arbejdspladser. Ved besøgene får vi en uvurderlig viden om jeres meget forskellige arbejdsmiljø og arbejdsvilkår – og ser samtidig mangfoldigheden i sygeplejen. Den viden tager vi med hjem og arbejder videre med. Skulle jeres arbejdsplads ikke være en af de 24, vi besøger denne gang, kommer vi gerne på besøg en af årets andre 364 dage. Kontakt os endelig med en invitation.

Et godt arbejdsmiljø bør aldrig være til forhandling eller bestemmes af arbejdsgivernes velvilje. På flere af jeres arbejdspladser går det godt, men desværre er der alt for mange steder, hvor arbejdsmiljøet, arbejdsvilkårene og sygeplejen lider under, at der er alt for få sygeplejersker i forhold til antallet af arbejdsopgaver. Det er uacceptabelt, at der er sure smileyer på vores arbejdspladser. Det er en sej kamp, som vi aldrig giver op med at kæmpe. Vi bruger blandt andet erfaringerne fra OK18, hvor mere end halvdelen af de udtagne afdelinger til konflikt i Region Nordjylland måtte undtages, fordi det ikke var muligt at stille med et nødberedskab. Den viden bruger vi bl.a. til at fortælle arbejdsgiverne, at der er et misforhold mellem de politiske ambitioner og de ressourcer, der stilles til rådighed.

Men hvordan kan vi ved fælles indsats arbejde for at forbedre arbejdsmiljøet? Det håber jeg, at vi kan diskutere senere i aften.

I den forbindelse vil jeg gerne opfordre jer til at passe på jer selv. Vi sygeplejersker har en tendens til at påtage os for meget ansvar: Tage ekstravagter, droppe frokostpausen og blive lidt længere, end vi er vagtsat til. Men I er nødt til også at passe på jer selv, og I er nødt til at stoppe med at maskere de store huller, der er i sundhedsvæsenet – ellers bliver de ved med at være der.

Lad mig til sidst sige tak til de sygeplejestuderende i SLS og til seniorerne i Nordjylland – både i Kontaktudvalget og i seniornetværket i Thisted-området. Jeg sætter stor pris på samarbejdet med jer alle og håber, vi kan fortsætte med at hjælpe hinanden.

Også stor tak til de tillidsvalgte for jeres kæmpe arbejde, til kredsbestyrelsen for jeres engagement, til de dygtige medarbejderne på kreds-kontoret og til de mange medlemmer og samarbejdspartnere, der bakker op om vores fælles sag.

Nu overlader jeg beretningen til generalforsamlingen – og vil med PerleFars ord "Vis, hvad I er værd" endnu engang opfordre til, at vi efter middagen i fællesskab får samlet en masse gode og konstruktive idéer til, hvordan vi forbedrer forhold og vilkår for sygeplejen og sygeplejerskerne.

God middag.